An Roinn Forbartha Tuaithe
agus Pobail agus Gaeltachta
Department of Rural and Community
Development and the Gaeltacht

An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail agus Gaeltachta An Clár Feabhsúcháin Áitiúil 2026 Treoirlínte

29 Eanáir 2026

Clár na nÁbhar

1 Clár na nÁbhar 2
2 **Léargas ar an gClár** 3
3 **Cé atá incháilithe iarratas a dhéanamh?** 4
4 **Cad iad na tionscadail atá incháilithe do mhaoiniú?** 4
3.1 Costais mhaoinithe incháilithe 4
3.2 Costais mhaoinithe neamh-incháilithe 5
5 **Riachtanais an Chláir** 5
4.1 Riachtanais Chánach 5
6 **Critéir Roghnúcháin** 7
7 **Rialachas Corparáideach** 8
6. Monatóireacht 8
6.2 Cód Rialachais 8
8 **Nósanna Imeachta maidir le Ceadú** 8
9 **Ginearálta** 10
8.1 An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014 10
8.2 Cuairteanna ar an Láthair 10
8.3 Tuilleadh Eolais 10
8.4 Úsáid faisnéise 10
10 **Conas Iarratas a Dhéanamh** 11

1 Léargas ar an gClár

Cuireann an **Clár Feabhsúcháin Áitiúil** (LEP) maoiniú ar fáil chun tacú le grúpaí pobail ar fud na hÉireann. Tá an **LEP** maoinithe ag an Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail agus Gaeltachta (an Roinn) agus riarann na Coistí Forbartha Pobail Áitiúla (LCDCanna) i ngach limistéar Údaráis Áitiúil é. Cuireann an Roinn maoiniú ar fáil do gach limistéar Údaráis Áitiúil agus riarann an LCDC an maoiniú seo ansin go háitiúil lena chinntiú go ndírítear maoiniú go cuí ar dul i ngleic le míbhuntáiste sna ceantair is mó a dteastaíonn sé.

Is tábhachtach a thabhairt faoi deara go ndéanann gníomhaireachtaí agus ranna eile infheistíocht i gceantair faoi mhíbhuntáiste, chomh maith . Cuirfear an an Clár Feabhsúcháin Áitiúil i bhfeidhm ar bhealach comhlántach chun luach a chur le scéimeanna agus cláir thúslíne eile atá á gcur i bhfeidhm i bpobail

Tá an Clár Feabhsúcháin Áitiúil dírithe ar thacaíocht a thabhairt do phobail atá faoi mhíbhuntáiste, mar a sainaithnítear iad sa Phlean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail. Beidh grúpaí in ann an maoiniú a úsáid chun tabhairt faoi dheisiúcháin agus faoi fheabhsúcháin riachtanacha ar a gcuid saoráidí, agus chun trealamh a cheannach lena n-áirítear boird agus cathaoireacha, uirlisí agus comharthaíochta, ríomhairí glúine agus printéirí, lomairí faiche, ceannbhrat agus trealamh oiliúna etc..

Beidh an Clár seo ina chabhair do phobail, grúpaí pobail agus coistí, chun gur féidir leo leanúint leis na seirbhísí luachmhara a chuireann siad ar fáil do mhuintir a gceantar, trína neartaíonn siad na ceangail a nascann pobail le chéile.

Molann an Roinn go ndéanfadh LCDCanna 30% den mhaoiniú a imfhálú chun deontais bheaga chaipitil €1,000 nó níos lú a chur ar fáil. Trí mhaoiniú a imfhálú ag an leibhéal seo, cuirfear ar chumas líon níos mó díobh siúd a bhfuil acmhainní teoranta acu roinnt maoiniú a fháil. Féadfar clár tionscadail ar scála níos mó a mhaoiniú nó a mhaoiniú go páirteach faoin gclár seo chun dul i ngleic le míbhuntáiste.

2 Cé atá incháilithe iarratas a dhéanamh?

Is féidir le haon ghrúpa neamhbhrabúsach pobail nó deonach iarratas a dhéanamh.

Níl eagraíochtaí ná daoine aonair tráchtála incháilithe do mhaoiniú.

3 Cad iad na tionscadail atá incháilithe do mhaoiniú?

3.1 Costais mhaoinithe incháilithe

Seo a leanas liosta neamhiomlán de thionscadail atá incháilithe i gcomhair maoinithe faoin Chlár:

- Cothabháil/athchóiriú ionad pobail
- Feabhsúcháin inrochtaineachta
- Fóntais phobail m.sh. páirceanna, clóis súgartha
- Clubanna nó saoráidí óige a fhorbairt
- Saoráidí spóirt/áineasa a fhorbairt
- Feabhsúcháin ar pháirceanna baile agus limistéir agus spásanna coiteanna
- Trealamh CCTV
- Feabhsúcháin san fhearann poiblí
- Sráid-dreachú
- Spásanna súgartha/áineasa a fhorbairt
- Éifeachtúlacht fuinnimh saoráidí pobail a fheabhsú chun costais leanúnacha a laghdú
- Trealamh a cheannach
- Trealamh TFC a cheannach, m.sh. ríomhairí glúine, táibléid, printéirí
- Cothabháil ar áitribh, péintéireacht agus deisiúcháin san áireamh
- Obair chaipitil chun cur leis an mbithéagsúlacht, nó chun lorg carbóin saoráide a laghdú
- Trealamh glantacháin
- Costais fuinnimh (costais leictreachais, táillí bruscair, táillí téimh) – maoiniú reatha amháin

Ní íocfar CBL seachas má tá sé san áireamh sa mhéid a iarrtar san iarratas. Ní ghlacfar le hiarrataí ar bith eile ar íocaíochtaí nó aisíocaíochtaí CBL.

Tá an scéim ceaptha lena chinntiú go sainaithnítear agus go bhfreastalaítear ar thosaíochtaí áitiúla, chun go bhfeabhsófar agus go gcuirfear le saoráidí pobail do gach duine.

3.2 Costais mhaoinithe neamh-incháilithe

Níl an caiteachas seo a leanas incháilithe do chistiú:

- Aon tionscadal a thagann salach ar éiteas an Chláir
- Costais a tabhaíodh sular fhógair an Roinn liosta na dtionscadal ar éirigh leo
- Costais ar bith ar costais reatha iad m.sh. pleanáil, oiliúint
- Costais fostaíochta
- Táillí dlí
- Táillí bainistíochta tionscadail
- Talamh nó foirgnimh a cheannach
- Staidéir indéantachta
- Oibríochtaí príobháideacha nó tráchtála
- Costais atá á n-íoc ag maoinitheoir nó ag roinn eile

4 Riachtanais an Chláir

Tá na coinníollacha a leanas i bhfeidhm do gach tionscadal. De réir chineál an tionscadail (agus an grúpa atá i mbun iarratais), d'fhéadfadh gur gá tuilleadh riachtanas a chomhlíonadh. Cuirfidh an LCDC/ÚÁ grúpaí/eagraíochtaí ar an eolas faoi na riachtanais seo nuair a cheadaítear a n-iarratas i gcomhair maoinithe.

4.1 Riachtanais Chánach

- Ní gá do ghrúpa/eagraíocht an iarratasóra a bheith cláraithe ar mhaithe le cuspóirí cánach.
- Ní mór d'aon ghrúpa/eagraíocht iarratasóra atá cláraithe do chuspóirí cánach a bheith comhlíontach i dtaobh cánach. Ar aon dul le nósanna imeachta leasaithe imréitigh

cánach, a tháinig i bhfeidhm in Eanáir 2016, caithfear an Uimhir Rochtana Imréitigh Cánach agus an Uimhir Thagartha Cánach a sheoladh ar aghaidh chun críocha deimhnithe.

4.2 Toiliú Reachtúil

Ní mór d'iarratasóirí a chinntiú go bhfuarthas gach cead nó toiliú riachtanach reachtúil sula gcuirtear tús le haon oibreacha. Áirítear leis seo, ach níl sé teoranta do chead pleanála

.

4.3 Árachas

D'fhéadfadh an LCDC fianaise i scríbhinn i leith polasaí árachais bailí a iarraidh, sa chás gurb iomchuí, i rith an phróisis athbhreithnithe ar iarratais.

4.4 Maoiniú a aithint

Mar gheall ar an luach a bhíonn ag roinnt de na deontais seo, ní bheadh sé cost-éifeachtúil a éileamh ar an iarratasóir comharthaíocht ar a dtugtar aitheantas don Roinn, don Údarás Áitiúil nó don LCDC a chur ar fáil. Is leor aitheantas eile oiriúnach, e.g. ar shuíomh gréasáin nó ar ardáin meán sóisialta an ghrúpa/na heagraíochta. Sa chás go ndéantar comharthaíocht, ní mór aitheantas a thabhairt do ranníocaíocht na Roinne Forbartha Tuaithe agus Pobail agus Gaeltachta ina leith.

4.5 Maoiniú meaitseála

Níl sin riachtanach faoin gclár seo.

Is ón Státchiste a fhaigheann an Clár 100% dá mhaoiniú. Tá cead ag iarrthóirí úsáid a bhaint as maoiniú/maoiniú meaitseála eile i gcomhair tionscadal, ach ní gá é sin a dhéanamh faoin chlár seo.

Tá an t-iarrthóir ar dheontas freagrach as cinnte a dhéanamh nach bhfuil rialacha na scéime/an chláir eile á sárú trí úsáid a bhaint as an gClár seo chun tionscadal a chómhaoiniú. Déan cinnte go dtéann tú i gcomhairle le riarthóirí nó leis an gcomhlacht atá freagrach as scéim nó clár maoinithe ar bith eile ina leith seo.

5 Critéir Roghnúcháin

Déanfaidh an LCDC luacháil ar iarratais le cinntiú go bhfuil siad incháilithe i gcomhair maoinithe agus go bhfuil siad dírithe ar mhíbhuntáiste a chomhrac, mar a sainaithnítear ina Phlean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail. Ní mór do thionscadail a bheith ag teacht le héiteas an chláir, eadhon maoiniú a chur ar fáil do phobail ar fud na hÉireann chun feabhas a chur ar áiseanna i gceantair faoi mhíbhuntáiste.

D'fhéadfaí tionscadail a mheas freisin agus aird á tabhairt ar an mbealach:

- a dtacaíonn siad le grúpaí agus cumainn áitiúla, a fhreastalaíonn ar a bpobail;
- a méadaíonn siad an líon daoine ar féidir leis an ngrúpa tacú leo, trí fheabhsúcháin ar inrochtaineacht, trí bhearta nua imeasctha pobail nó trí fheabhsúcháin sábháilteachta san áireamh;
- a ndéantar infheistíocht chun cur le nó síneadh a chur le húsáid na saoráide, mar shampla, do ghrúpaí deonacha agus pobail;
- a laghdaítear an costas bliantúil a bhíonn ar shaoráid a reáchtáil;
- a n-imrítear tionchar dearfach ar an gcomhshaol, mar shampla, laghdú ar ídiú fuinnimh;
- a léirítear comhoibriú leis an údarás áitiúil nó le comhlachtaí ábhartha eile i limistéar an cheantair;
- a dtacaítear le mórtas áite laistigh den phobal tríd an timpeallacht thógtha a fheabhsú mar shampla;
- a dtéitear i ngleic le saincheisteanna sláinte agus sábháilteachta; agus/nó
- a ndéantar infheistiú i dteicneolaíocht a dtiocfaidh daoine aonair agus pobail uirthi atá thíos le míbhuntáiste.

D'fhéadfaí tionscadail a mheas freisin agus aird á thabhairt ar chritéar bhreise a mheasfaidh an LCDC a bheith cuí agus a léiríonn luach breise an tionscadail nó gné den tionscadal ó thaobh aghaidh a thabhairt go leordhóthanach ar aidhmeanna an chláir i ngach ceantar riaracháin de chuid an Údaráis Áitiúil..

6 Rialachas Corparáideach

6. Monatóireacht

Éileofar ar na deontaithe na caighdeáin is airde trédhearcachta agus cuntasachta a chomhlíonadh mar atá doiciméadaithe i gCiorclán 13/2014 na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe – Bainistiú agus Cuntasacht maidir le Deontais ón Státchiste[1].

Is é an prionsabal uileghabhálach ná go mbeidh trédhearcacht agus cuntasacht ann ó thaobh airgead poiblí a bhainistiú, ar aon dul leis an ngeilleagar, le héifeachtúlacht agus le héifeachtacht. Luaitear sa chiorclán, mar shampla, nár cheart d'fhaighteoirí deontais sócmhainní a bhfuarthas maoiniu poiblí ina leith a dhiúscairt gan cead a fháil ón LCDC roimh ré.

6.2 Cód Rialachais

Spreagann an Roinn comhlachtaí cistithe glacadh leis an gCód Rialachais[2], Cód Cleachtais do Dhea-Rialachas Eagraíochtaí Pobail, Deonacha agus Carthanachta, a chabhróidh le sármhaitheas a bhaint amach i ngach réimse dá gcuid oibre. Iarrtar sa Chód Rialachais ar eagraíochtaí comhaontú a thabhairt go bhfeidhmeofar i leith prionsabail phríomha ar mhaithe lena n-eagraíocht a reáchtáil ar bhealach níos éifeachtúla i réimsí mar ceannaireacht, trédhearcacht agus cuntasacht agus iad féin a iompar le hionracas.

7 Nósanna Imeachta maidir le Ceadú

Déanfaidh an LCDC athbhreithniú agus luacháil ar gach iarratas ar mhaoiniú a fhaightear faoin Chlár seo, le cinntiú go bhfuil siad ag teacht leis an bPlean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail (LECP) ábhartha.

Agus cinneadh deiridh á dhéanamh faoi na leithdháiltí maoinithe ar thionscadail, breathnóidh an LCDC ar roinnt cúinsí, lena n-áirítear cothromaíocht thíreolaíoch, an gá atá le réimse tionscadal éagsúil a mhaoiniú agus míbhuntáiste an cheantair ina bhfuil an áis lonnaithe (nó ar a fhreastalóidh an áis) i gcomparáid le ceantair eile[3].

[1] http://circulars.gov.ie/pdf/circular/per/2014/13.pdf
[2] www.governancecode.ie
[3] Mar chuid de seo, d'fhéadfadh go ndéanfar crostagairt idir suíomh na háise/an ghrúpa (nó an cheantair ar a fhreastalaíonn siad) agus Innéacs Díothachta Pobal HP atá ar fáil ar www.pobal.ie.

I ndiaidh an chinnidh, tabharfar tairiscint i bprionsabal do gach tionscadal a ceadaíodh, ar an gcoinníoll go gcomhlíontar na foirmiúlachtaí dlíthiúla agus riachtanais eile. Tabharfar an tairiscint seo ar an gcoinníoll go gcloítear leis na coinníollacha ábhartha agus go nglacann an t-iarrthóir go sásúil leis an tairiscint sin.

Níor cheart don LCDC maoiniú a eisiúint go dtí go bhfaightear sonraisc, admhálacha agus aon fhianaise riachtanach eile ar chaiteachas ón ghrúpa/eagraíocht i gcomhair na n-oibreacha/an trealaimh a ceadaíodh.

Coinníonn an LCDC an ceart aige féin an maoiniú a athbhronnadh ar thionscadal eile a ceadaíodh mura gcomhlíontar na riachtanais go léir laistigh de thréimhse réasúnta. Is don LCDC ábhartha atá an cinneadh seo, agus ní mór dó a chur in iúl don Roinn go bhfuil beartaithe aige a leithéid a dhéanamh.

Coinníonn an Roinn agus/nó an tÚdarás Áitiúil an ceart acu féin iniúchadh ar chaiteachas a reáchtáil nó cigireacht a dhéanamh ó am go ham.

Tabhair ar aird:

De ghnáth sáraíonn na héilimh ar chúnamh an maoiniú a bhíonn ar fáil agus tá sé riachtanach, dá bhrí sin, go mbeidh an próiseas meastóireachta dian. Is é atá mar chuspóir leis an bpróiseas seo a chinntiú go dtagann na tionscadail is fearr chun cinn, agus na fachtóirí go léir á dtógáil san áireamh agus go dtugtar tacaíocht dóibh. Is é polasaí na Roinne a chinntiú go gcaitear le gach iarratas go cothrom agus go neamhchlaonta.

D’fhéadfadh sé go mbeadh an maoiniú a thairgtear níos lú ná an tsuim a bhí á lorg ag an iarratasóir. Ba chóir d’iarratasóirí a thuiscint go bhféadfadh go leor eagraíochtaí a bheith ag déanamh iarratais ar an gClár. Dá bhrí sin, in imthosca den sórt sin, d’fhéadfadh sé nach n-éireodh leis na hiarratais go léir a chomhlíonann na coinníollacha nó d’fhéadfadh sé gur suim níos lú ná an tsuim a bhí á lorg a bheadh i gceist.

Agus an LCDC i mbun meastóireachta ar na tograí atá faighte, d’fhéadfadh siad comhairle a lorg agus dul i gcomhairle le gníomhaireachtaí eile, agus d’fhéadfadh sé faisnéis a nochtadh leis na saineolaithe agus leis na gníomhaireachtaí seo maidir le tograí atá faoi bhreithniú.

8 Ginearálta

Tá sé i gceist leis an bhfaisnéis atá curtha ar fáil sa doiciméad seo, tuiscint a thabhairt do na hiarratasóirí ar an bpróiseas lena ndéantar measúnú ar iarratais ar mhaoiniú agus lena gceadaítear na hiarratais agus níl léirmhíniú dlíthiúil i gceist leis.

8.1 An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014

D'fhéadfaí, faoin Acht um Shaoráil Faisnéise 2014, mionsonraí atá sna hiarratais agus sna doiciméid tacaíochta, arna n-iarraidh, a scaoileadh le tríú páirtithe. Sa chás faisnéis a bheith i d'iarratas atá íogair nó rúnda, déan an fhaisnéis sin a aithint agus tabhair míniú maidir leis an gcúis nár chóir an fhaisnéis sin a nochtadh. Má fhaightear iarratas faoin reachtaíocht ar fhaisnéis atá íogair a scaoileadh, rachfar i gcomhairle leat roimh chinneadh a dhéanamh cíbe a scaoilfear an fhaisnéis sin nó nach scaoilfear. Mura ndéantar faisnéis áirithe a aithint mar fhaisnéis atá íogair áfach, d'fhéadfaí an fhaisnéis sin a scaoileadh gan dul i gcomhairle leat.

8.2 Cuairteanna ar an Láthair

Féadfaidh an Roinn, an tÚdarás Áitiúil, an LCDC nó gníomhairí a ghníomhaíonn thar a gceann cuairt a thabhairt ar an láthair gan aon fhógra chun comhlíonadh théarmaí agus coinníollacha an Chláir a dheimhniú.

8.3 Tuilleadh Eolais

Coinníonn an LCDC an ceart aige féin tuilleadh eolais a iarraidh ón iarrthóir chun measúnú a dhéanamh ar an iarratas.

8.4 Úsáid faisnéise

Bainfear úsáid as an bhfaisnéis atá curtha ar fáil ar an bhfoirm chun críocha an phróisis deontais a mheas agus a riar, agus chun aon chuairteanna suímh a éascú. Féadfaidh an LCDC, agus measúnú á dhéanamh aige ar na hiarratais a fuarthas, comhairle a lorg agus dul i gcomhairle le gníomhaireachtaí eile, agus féadfaidh sé eolas a nochtadh faoi thionscadail atá á mbreithniú do na saineolaithe agus gníomhaireachtaí sin.

9 Conas Iarratas a Dhéanamh

Foirm mhionsonraithe atá san Fhoirm Iarratais, atá ceaptha chun a chinntiú go bhfuil an t-eolas riachtanach go léir ann chun measúnú cruinn cothrom a dhéanamh ar gach togra. **Déan cinnte go gcomhlíonann tú an Fhoirm Iarratais ina hiomlán agus go bhfuil aon cháipéisíocht lena dtacaítear le d'iarratas curtha isteach in éineacht le d'iarratas.**

Ní mheasfar mar thionscadail incháilithe ach tionscadail a chomhlíonann na critéir arna leagan amach sa doiciméad seo.
Tabhair faoi deara nach mbreathnófar ar iarratais neamhchríochnaithe nó ar iarratais mhalla.

Níl aon teorann le líon na n-iarratas ar thionscadail dhifriúla ó eagraíocht ar bith. Mar sin féin, ba cheart go mbeadh iarrthóirí ar an eolas go mbeidh cur chuige cothromais/cothroime á ghlacadh ag an LCDC le cinntiú go ndáiltear an maoiniú go cothrom.

Más do ghné amháin, nó do chuid amháin de thionscadal atá maoiniú á iarraidh, beidh ar iarrthóirí fianaise dhoiciméadach a chur ar fáil go bhfuil dóthain maoinithe ar fáil don ghné ar leith sin den tionscadal.

Déileálfar go tromchúiseach le haon eolas bréagach nó míthreorach a chuirtear isteach. Mura bhfuil eagraíocht ag comhlíonadh téarmaí agus coinníollacha an Chláir, d'fhéadfadh go ndéanfar iniúchadh orthu, go mbainfear a ndeontas díobh, go mbeidh orthu an deontas iomlán nó cuid de a aisíoc, agus/nó nach mbeidh cead acu iarratais a dhéanamh ar feadh tréimhse ama.

Ba chóir iarratais a sheoladh ar aghaidh chuig:

An Coiste Forbartha Pobail Áitiúil

[cuir isteach líne 1 den seoladh]

[Cuir isteach líne 2 den seoladh]

[Cuir isteach líne 3 den seoladh]

[Cuir isteach líne 4 den seoladh]

[Cuir isteach Éirchód]

Ní mór iarratais a chur faoi bhráid an LCDC ábhartha faoin 27 Feabhra 2026.

Má bhíonn aon cheisteanna agat, seol ríomhphost, le do thoil, chuig: [*Cuir isteach seoladh ríomhphoist teagmhála an LCDC anseo*]